

22. december 2016

Aftale om vådområdeindsatsen gældende for 2017 -2021

I 2016 indgik Miljø- og Fødevareministeriet et tillæg til aftale med KL om kvælstof- og fosforvådområdeindsatsen, som forlængede aftalen for perioden 2010 – 2015 til og med 2016. Hermed indgås aftale om indsatsen for kvælstof- og fosforvådområder for resten af anden vandområdeplanperiode, dvs. for årene 2017 – 2021. Grundlaget for aftalen er den indgåede politiske aftale om fødevare- og landbrugspakken (FLP) af 22. december 2015. Heri fastlægges de overordnede mål- og økonomirammer for kvælstof- og fosforvådområder. Med FLP er den økonomiske programmering af landdistriktsprogrammet (LDP) fastlagt for perioden 2017 – 2020.

Med nærværende aftale fastlægges set-up, styringsprincipper og de økonomiske rammer for vådområdeindsatsen, som er en blandt flere kollektive N-virkemidler. Aftalen indeholder desuden udmøntning af DUT til kommunerne for den kommende vådområdeindsats. Aftalen vedrører mål om at opnå en kvælstofreduktion på 1.170 t N og 5 t P i perioden 2017 - 2021.

Vådområdeindsatsen medvirker til opfyldelse af Danmarks forpligtelser i forhold til EU's vandrammedirektiv. Vådområdeindsatsen har fremover et betydeligt omfang, og er således den økonomisk største tilskudsordning i LDP. Der er derfor brug for et effektivt set-up med stor kapacitet for at sikre målopfyldelse.

1. Aktører og roller

Kommunerne er fremover fortsat projektejer for kvælstof- og fosforvådområder. Projekterne planlægges og koordineres i vandoplandsstyregupperne (VOS), som matcher de hovedvandoplande, der anvendes i vandplanlægningen. Som hidtil beslutter kommunerne i hovedvandoplandet selv, om VOS'en skal bestå af politikere og/eller embedsmænd og hvem, der skal være formand for VOS'en.

Af hensyn til tilstrækkelige ressourcer til opgaven gives der også mulighed for, at vandoplandsstyregruppen v/formanden kan inddrage andre parter som eksterne rådgivere og aktører. Det er dog kun kommuner og Naturstyrelsen (NST), der kan være projektejer. VOS'erne kan aftale med Naturstyrelsen, at NST varetager projektejerskabet inden for et interval på op til 20 % af kvælstofreduktionsmålet

NST inviteres til det første møde i VOS'en efter aftalens ikrafttræden. Her afdækkes det om og i givet fald, hvordan NST kan bidrage til vådområdeindsatsen i hovedvandoplandet. Hvis VOS'erne beslutter, at NST skal løfte en del af projektindsatsen, indgår de besluttede statslige projekter i Vandoplandsplanen (VOP). Formanden for VOS'en tilrettelægger den løbende koordinering mellem de

kommunale og statslige projekter i forhold til VOP'en. Formanden for VOS'en kan beslutte, at NST skal indgå i VOS'en eller beslutte en anden organisering af koordineringen mellem kommunale og statslige projekter.

Kommunerne og NST skal planlægge og gennemføre projektindsatsen inden for samme énstrengede juridiske og organisatoriske set-up.

VOS'erne screener projektmulighederne i forhold til reduktionsmålene i vandoplandet, jf. bekendtgørelsen om indsatsprogrammer, og faglige kriterier og prioriteringskriterier, fastlagt i bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale kvælstof- og fosforvådområder. Prioritering af projekterne sker på statsligt niveau hos Styrelsen for Vand og Naturforvaltning (SVANA) ud fra de ansøgninger der modtages i den enkelte ansøgningsrunde. VOS'erne udarbejder en vandoplandsplan (VOP), og fordeler projekter mellem kommunerne og evt. Naturstyrelsen. Der skal fortsat være én kommune/Naturstyrelsen som juridisk ansvarlig for hvert projekt. For at sikre fremdrift, er det VOS'ernes ansvar, at følge op på, at de udpegede ansvarlige projekterejer søger tilskud til projekter på de i VOP'en angivne tidspunkter. Formandskabet i VOS forestår beslutninger om projekter der skal arbejdes med, herunder fordeling mellem kommuner og evt. NST i tilfælde af uenighed.

VOS kan høre de kommende vandråd om projektmuligheder i hovedvandoplandet. Det er op til den enkelte VOS at beslutte, om og hvordan vandrådene inddrages.

SVANA foretager den faglige vurdering og prioritering af ansøgte projekter og har ansvaret for den overordnede planlægning, overvågning og styring af vådområdeindsatsen med henblik på at opnå de fastlagte reduktionsmål. SVANA har også ansvaret for finanslovsbevillingen. NaturErhvervstyrelsen meddeler tilsagn eller afslag, varetager den EU-retlige legalitetskontrol, samt køb og salg af jord og jordfordeling i de enkelte projekter.

Nedenfor vises diagram for princip for organisering af indsatsen:

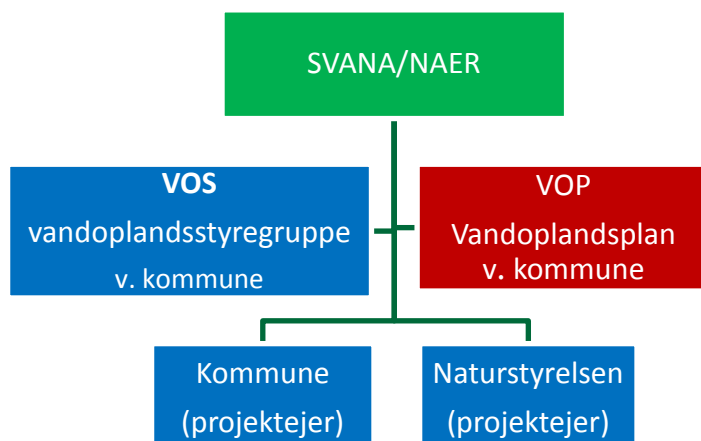

Diagram 1. Organisatorisk set-up.

Den projektansvarlige kommune/Naturstyrelsen (projektejer) er juridisk og økonomisk ansvarlig for alle dele af projektet. Det er derfor op til den projektansvarlige at sikre en retvisende budgettering og løbende at sikre projektførelsen og overholdelse af tidsfrister og økonomi. Det er den projektansvarlige, som søger om tilskud til projekter. Den projektansvarliges mulighed for at sikre dette hænger sammen med NAER/SVANAS' løbende udmeldinger, justeringer af rammevilkår og sagsbehandlingstider – samt NAER's håndtering af lodsejerdialog og jordfordeling, hvor dette måtte være en del af projektet.

Kommunerne/NST beslutter i forbindelse med projektarbejdet i hvilket omfang konsulenter og rådgivere skal involveres.

VOP'erne udgør fortsat et centralt styrings- og planlægningsredskab i indsatsen for både kommuner og staten, idet det giver et overblik over screenede projektmuligheder, inkl. deres forventede timing, økonomi og effektivitet. Pga. screeningernes karakter – foretaget før forundersøgelser – har VOP'erne dog karakter af en rullende planlægning. VOP'erne er også en integreret del af sagsbehandlingen af konkrete ansøgninger, idet de bl.a. anvendes til at dokumentere overholdelse af reduktionsmål på hovedvandoplandsniveau og øvre grænser for kvælstofreduktion på delvandoplandsniveau. SVANA udarbejder standard for VOP'erne, som skal anvendes af VOS'erne, idet der tages udgangspunkt i den nuværende standard.

2. Økonomi

Der arbejdes inden for de rammer som fremgår af finansloven på konto 24.72.02.10/11/20/21/70 (2016 kontostruktur). Der afsættes beløb til ordningerne i overensstemmelse med FLP og vedtagne finanslove.

Ordning/Mio. kr.	2017	2018	2019	2020	2021*	I alt
N-vådområder	210,0	253,2	350,0	352,8	352,8	1518,8
P-vådområder	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	70,0

Tabel 1. Fordeling af økonomiske rammer for vådområdeindsatsen. Midlerne indeholder beløb afsat til tilskud. *For 2021 er der tale om en prognose, idet endelige beløb afventer ny landdistriktsprogram-periode 2021-2028. Der er inden for de enkelte bevillingstal en opdeling af midler til forundersøgelser og realiseringer.

I alt er i perioden 2017 -2020 afsat 1.166 mio. kr. til N-vådområder og 56 mio. kr. til P-vådområder. For perioden 2017-2021 forventes afsat i alt 1518,8 mio. kr. til N-vådområder og 70 mio. kr. til P-vådområder.

Der kan ydes tilskud til alle nødvendige projektudgifter, herunder projektledelse, inden for bekendtgørelsernes rammer. En retvisende budgetlægning er derfor hensigtsmæssig for projektejer. Når et tilsagn er givet, bærer projektejeren det fulde projektansvar, herunder ansvar for overholdelse af den samlede projektoekonomi inden for tilsagnet. Der ydes tilsagn til forundersøgelser og realisering af projekter. I særlige tilfælde kan der ydes nationalt tilskud til ekspropriation – se afsnit 3.

Ansøgte budgetter kan tilrettes inden for ansøgningsperioden i NaturErhvervstyrelsens Tast-Selv-service. Efter modtagelse af tilsagn, kan disse som udgangspunkt ikke forhøjes. Der er mulighed for ansøgers annullering af tilsagn og eventuel genansøgning. I så fald afholder projektejer selv alle udgifter, som projektejeren har haft i forbindelse med første tilsagn. I forbindelse med forundersøgelser er der også mulighed for at opnå udbetaling af tilskud, hvis denne afsluttes før tid grundet oplysninger, der viser, at projektet ikke kan gennemføres. Der søges etableret en model, hvor der i særlige tilfælde kan udstedes et tillægstilsagn til at dække nye udgiftsdrivende forhold i forbindelse med anlægsarbejdet. Dette vil ske med udgangspunkt i en positivliste og under forudsætning af, at modellen bliver godkendt af EU. Positivlisten kan revideres, evt. godkendes af EU.

Udgifter til arkæologi i vådområdeprojekterne dækkes på følgende måde:

- 1) Udgifter i forundersøgelserprojekter til søgerender kan dækkes af LDP-midler.
- 2) Udgifter til arkæologiske undersøgelser søges dækket gennem en national tilskudsordning, der administreres af SVANA.

Midler til en national tilskudsordning til arkæologiske undersøgelser tilvejebringes inden for nærværende aftales økonomi. Udgifter til arkæologiske undersøgelser er opgjort til ca. 1 % af anlægsbudgettet, i alt 8,4 mio. kr.

Der ydes tilsagn med medfinansiering fra EU's landdistriktsprogram. Tilskudsreglerne udformes, så de sikrer hjemtagning af den forudsatte EU-medfinansiering. Der er inden for finanslovsrammen afsat en mindre pulje nationale midler til f.eks. informationsmøder og ekspropriation. I alt er på finansloven afsat ca. 6,3 – 11,5 mio. kr./år, som skal dække alle nationale udgifter vedr. N-, P-vådområder og lavbundsordningen. Beløb hertil indgår ikke i tabel 1, men ligger derudover og fremgår af finansloven.

3. Frivillighed

Indsatsen beror fortsat primært på frivillig deltagelse af lodsejere. Ekspropriation vil derfor fortsat alene kunne anvendes undtagelsesvist i særlige tilfælde, hvor enkelte lodsejere i projektet er til hinder for gennemførelse af et større sammenhængende projekt.

Ved anvendelse af ekspropriation anvendes særlig procedure, som fremgår af bilag 1. Den Nationale Styregruppe orienteres om konkrete sager, hvor der vil ske anvendelse af ekspropriation.

4. Reduktionsmål og delmål for indsatsen

SVANA har fastlagt og udmeldt reduktionsmål for N og P i forhold til specifikke vandområder for 2016-2021 jf. indhold i vandområdeplaner og regler om indsatsprogrammer. Reduktionsmålene skal understøtte implementering af EU's vandrammedirektiv. Der skal arbejdes for, at disse mål nås bedst muligt og omkostningseffektivt. Kriteriebekendtgørelsen fastlægger nærmere regler om styring af dette.

Referenceværdien for omkostningseffektivitet (kr./kg N eller P) og arealeffektivitet (kg N eller P/ha) fastlægges i kriteriebekendtgørelsen. I 2016 er disse henholdsvis 1300 kr./kg N og 90 kg N/ha. For fosforvådområder er tallene 5 kg P/ha og 16.800 kr./kg P. Tallene kan ændres i takt med ny viden, herunder udvikling i markedsomkostninger.

4.1 Delmål for aftaleparterne

Parterne er enige om at sikre fremdriften i opgaverne i alle led. Det sker dels ved at aftale delmål for omfanget af N og P reducerende projekter, dels ved at aftale tidsfrister for og målsætninger for parternes indsats, og endelig ved fortsat at arbejde for flere virkemidler og effektive sagsgange.

For kommunerne:

- Der skal ansøges forundersøgelser, som modsvarer et i forhold til bevillinger forholdsmæssigt antal tons N/P i hvert kalenderår. Der skal dog søges forholdsvist flere forundersøgelser og færre realiseringer i 2017-2018.
- **Der skal søges om realisering, hvis forundersøgelsen er positiv, og ansøgningen skal som udgangspunkt ske senest i førstkommande ansøgningsrunde 1 år efter afslutning af forundersøgelse.**

For SVANA:

- Der skal løbende arbejdes for og afrapporteres om udvikling og fremme af nye virkemidler, jf. aftalens afsnit 11.
- Der skal løbende i samarbejde med NAER arbejdes for at sikre et minimum af detailregulering i ansøgningskrav og – behandling – mhp. hurtig og effektiv sagsbehandling.

For NAER:

- Der skal aftales projektvis tidsplan for alle lodsejerforhandlinger – mhp. projektfremdrift og økonomisk afløb.
- Der sættes mål for IT-systemets opetid.

Såfremt delmålene ikke nås, kan der besluttes iværksat korrigerende tiltag, der kan fremme målopnåelse, herunder justering af rammevilkår. Den Nationale Styregruppe vil løbende følge op på opfyldelse af delmål.

5. Prioritering af projekter

Kommunerne/evt. Naturstyrelsen indsender ansøgninger om tilskud til forundersøgelser og realisering på baggrund af VOP'en, jf. afsnit 1. For at overholde EU-henstillinger om ansøgningsperioder og en transparent prioritering af de mest omkostningseffektive projekter skal tilskudsprioriteringen foretages på det statslige niveau på grundlag af indkomne ansøgninger, der overholder de faglige kriterier. Prioriteringskriterierne vil være omkostningseffektivitet, og ved samme omkostningseffektivitet, prioriteres projektet i hovedvandoplandet med størst reduktionsbehov. Prioriteringskriterier vil fremgå af kriteriebekendtgørelsen. Omkostningseffektive projekter, der ikke opnår tilskud i prioriteringen vil kunne genansøge om tilskud i en efterfølgende ansøgningsperiode.

6. Ansøgninger

SVANA/NAER fastlægger, hvordan der skal søges om tilskud. Det forventes fortsat at være via NaturErhvervstyrelsens Tast-Selv-system. Der fastlægges ansøgningsperioder, inden for hvilke der kan søges om tilskud. Der arbejdes med en langtidsplanlægning af ansøgningsrunder, så VOS/kommuner/Naturstyrelsen har gode muligheder for planlægning af projektarbejdet. Projektområderne indtegnes i Internet Markkort (IMK), der tilgås via NaturErhvervstyrelsens hjemmeside.

Der udarbejdes vejledning om tilskudsordningen, som offentliggøres og vil være tilgængelig på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside.

7. Information

SVANA/NAER vil holde et højt informationsniveau overfor kommunerne for at sikre et højt vidensniveau om tilskudsordningen og de tilhørende mål. Der holdes landsdækkende opstarts-informationsmøde(r), og der udsendes opstartsmail til alle kommuner. Desuden udsendes løbende infomails til alle tilmeldte. Informationsmøder derudover afholdes efter behov. www.vandprojekter.dk fungerer fortsat som informationsportal for indsatsen.

8. Følgegrupper

Til håndtering af større udfordringer fortsætter Kontaktgruppen ligesom Den Nationale Styregruppe fortsætter sit arbejde med at overvåge indsatsen. Den Nationale Styregruppe (NS) skal overvåge indsatsens fremdrift, behandle principielle spørgsmål og afrapportere til det politiske niveau. Den Nationale styregruppe monitorer også sagsbehandlingstiden i NAER/SVANA, øvrige delmål nævnt i afsnit 4.1 samt antal realiseringsansøgninger. Dermed kan der proaktivt tages højde for tiltag mhp. at afstemme fremdrift, årlige økonomiske rammer og rammevilkår. Herudover drøfter den Nationale Styregruppe status, fremdrift og evt. udfordringer i indsatsen vedr. vandløbsrestaurering, sørestaurering og opkøb af dambrug. Formand for NS er SVANA's direktør. Kommissorium for begge grupper er vedlagt.

Kontaktgruppens medlemmer vil være repræsentanter for KL, kommunerne, NAER, og SVANA. Formålet med gruppen er løbende at adressere udfordringer i indsatsen og finde løsninger herpå.

Der vil fortsat være repræsentanter for KL/kommunerne, SVANA, NaturErhvervstyrelsen og Miljø- og Fødevarerministeriets departement i Den Nationale Styregruppe.

Sekretariat for begge grupper varetages af SVANA.

9. Lovgrundlag

Der udarbejdes nye bekendtgørelser ultimo 2016. Der udarbejdes desuden bekendtgørelser i takt med nødvendige ændringer af ordningen.

10. DUT og national tilskudsordning

Der ydes DUT i forholdsmæssigt samme omfang som i perioden 2016. I denne periode blev ydet 1,5 mio. kr. til opsøgende og faciliterende indsats til en samlet ramme på 152,9 mio. kr., svarende til 1 %.

Samlet DUT-bidrag for perioden 2017 – 2021 udgør:
Opsøgende og faciliterende arbejde: 15,9 mio. kr. til kommunerne.

Mhp. at dække uforudsete arkæologiske undersøgelser og udgravninger søges etableret en national tilskudsordning på i alt 8,1 mio. kr. som administreres af SVANA.

11. Nye tiltag til at fremme indsatsen

Parterne er enige om,

- at supplerende opkøb indgår i Naturpakken og at der er afsat midler hertil i 2017-2018,
- at projektsynergi indgår i Naturpakken og udmøntes i 2016 i form af en tilskudsordning til fyrtårnsprojekter, der skaber synergi mellem klimatilpasning, natur, friluftsliv og tiltag, der reducerer udledning af kvælstof,
- at håndtering af fosforproblematikken fortsat skal have høj prioritet i SVANA's løbende arbejde med at sikre de bedst mulige rammevilkår for vådområdeindsatsen og
- at tilskud til opkøb af dambrug fortsættes i årene 2016-2021.

Parterne er enige om, at ovennævnte indsatser fsva dot 1 og 2 er pilotprojekter, der snarest muligt skal evalueres, og at det herefter skal afklares, om det kan blive permanente virkemidler/ordninger.

Herudover skal der arbejdes på udvikling og fremme af yderligere virkemidler som eksempelvis:

- Minivådområder og andre kollektive N-virkemidler søges koordineret med vådområder, således at projekterne kan supplere hinanden mhp. synergi og effektivitet.
- Hurtig evaluering af det igangværende forsøg med tilskud til tværgående projekter/synergi projekter.
- Statslig kommunikation til lodsejerne om og hvordan behovet for målrettet regulering påvirkes i de områder, hvor der etableres vådområder.

NaturErhvervstyrelsen vil se nærmere på administrationen af muligheden for forkøbsret/tilbagekøb af projektarealer. NAER vil arbejde for at få ændret reglerne i en ny forordning med henblik på implementering af engangskompensation i en form, der er hensigtsmæssig i forhold til vådområdeprojekter.

12. Gyldighed

Aftalen træder i kraft 1. januar 2017 og udløber 31. december 2021.

Såfremt de økonomiske rammer for vådområdeindsatsen i 2021 afviger fra opgørelse i tabel 1 indledes der forhandlinger herom med KL.

Bilag:

1. Beskrivelse af ekspropriation
2. Kommissorium for National Styregruppe
3. Kommissorium for kontaktgruppe